

Kaj lahko pomeni Nixonov obisk v Romuniji

V soboto so naznanili v Beli Hiši v Washing-
tonu, da bo predsednik Nixon prve dni avgu-
sta uradno obiskal Romunijo, med daljšim po-
tovanjem, ki ga bo privedlo tudi v pet azijs-
kih prestolnic.

To naznanilo je vzbudilo resnično presene-
čenje po vsem svetu. Nihče ni pričakoval, da
bo Nixon tako kmalu po nastopu svoje pred-
sedniške dobe začel s takimi drznimi zunanje-
političnimi pobudami. Drzna je ta pobuda vse-
kakor. Če si jo je tolmačiti tako, da je dobil
Nixon nekaj diplomatski »nihil obstat« Sovjet-
ske zveze za ta obisk v Romuniji, je zблиžanje
med Združenimi državami in Sovjetsko zvezo
napredovalo že bolj, kot se to kaže na zu-
naj. To bi pomenilo, da nima sovjetska vlada
ničesar proti takemu obisku, ki bi lahko bil
— in tako bi ga tudi bilo treba pojmovati —
nekaka vmesna postaja oziroma ena takih
postaj do morebitnega ameriško-sovjetskega
vrhunškega sestanka, na katerem naj bi sku-
šali dokončno ogreti politično ozračje za raz-
ne sporazume in rešitve še nerešenih vpra-
šanj glede atomske in raketne oborožitve,
Nemčije, morda Češkoslovaške, gotovo pa
Vietnama, gospodarskih in znanstvenih izme-
njav, ki bi mogle biti neprimerno večje kot
so, itd. Govorice, da misli Nixon že do konca
prihodnjega leta potegniti glavino ameriških
sil iz Južnega Vietnama, bi potrjevale tako
prognozo. S tem bi bil dosežen velik napre-
dek na poti k mednarodnemu pomirjenju in
h konstruktivnemu sodelovanju med vzhodnim
in zahodnim blokom.

Toda te perspektive so tako ugodne in le-
pe, da so skoraj nerealne, vsaj danes, ko še
ni minilo leto dni po sovjetski zasedbi Češko-
slovaške in je tragedija na Češkem, ki jo je
ta povzročila, prav zdaj v polnem razmahu;
danes, ko se v Jugoslaviji še vedno boje ne-
nadnega sovjetskega vpada in se lahko enaka
tragedija kot na Češkoslovaškem vsak hip po-
novi tudi v Romuniji.

Zato si je treba tolmačiti Nixonovo pobudo
tudi drugače, namreč kot drzen poskus z ame-
riške strani, da bi izkoristili zadrego, v kateri
se je znašla Sovjetska zveza nasproti Zahodu
zaradi ostrega spora s Kitajsko, ki ga jemlje
Moskva tako resno, da je začela celo kopiciti
svoje oborožene sile na meji, kot da pričau-
kuje izbruh obsežnih sovražnosti ali vojne.
V slogu klasične politične strategije bi bilo,
da bi Združene države skušale izkoristiti to
zadrego in razširiti razpoke v evropskem delu
sovjetskega bloka. Skušnjava je res velika. Da
pa si tudi Romunija upa kaj takega, bi si morali
v takem primeru tolmačiti kot znak, da
je romunski vladi znano, da se Moskva po-
čuti mnogo manj trdna, kot kaže to na zu-

(dalje na 3. strani)

DO HUMANIZMA BREZ HUMANIZMA?

V največjih italijanskih dnevnikih smo
lahko brali pretekle dni, kako so mladi »kon-
testatorji« zasramovali v Rimu starega nem-
ško-ameriškega filozofa Herberta Marcusa
med njegovim predavanjem v neki dvorani.
Cohn Bendit, voditelj lanske majske študen-
tvske »revolucije« v Parizu, ki se mudi zdaj
v Rimu, ker igra v nekem filmu, je sredi pre-
davanja zakričal: »Herbert, povej nam, za-
kaj se daš plačevati od CIA-e!« (CIA je ame-
riška obveščevalna organizacija, op. ured.)
Stari filozof, nevajen takega nespoštljivega
obnašanja s strani komaj kaj več kot dvaj-
setletnih študentov, je jecljal v odgovor, da
so ga tudi že dolžili, da je plačan od Krem-
lja, Pekinga, kapitalizma in Wal Streeta.

Toda Cohn Bendit in njegovi rimski prista-
ši ga niso poslušali, ampak so ga dalje dra-
žili in izzivali, v nevoljo občinstva, ki je pri-
šlo poslušat Marcusovo predavanje. Vpili so
mu: »Marcuse, hlapec gospodarjev, Marcuse,
hlapec gospodarjev!« in podobno. Ko je ho-
tel Marcuse končno v splošnem hrupu oditi
iz dvorane, je Cohn Bendit začel peti inter-
nacionalo. Tedaj se je Marcuse vrnil v dvo-
rano in pel z drugimi vred, pozivajoč občinst-
vo, naj vstane in poje. Morda je menil, da
bo s tem razorožil »kontestatorje« in jim do-
kazal, da je njihov. Ves svet je doslej v njem
videl duhovnega očeta študentskega giba-
nja, ki protestira in nasprotuje vsemu današ-
njemu redu ter zahteva novo, dokončno re-
volucijo, ki naj bi odrešila človeka vsakršne
sužnosti in vsakršne odvisnosti ter dosledno
uresničila humanizem. Toda Cohn Bendit in
njegovi ga ne priznajo za svojega. Tudi s tem
svojim ponižujočim obnašanjem si Marcuse
ni mogel pridobiti nazaj njihovih simpatij.

NOČEJO DIALOGA

Pri tem je verjetno, da tudi Cohn Bendit
in njegovi ne verjamejo, da je Marcuse
plačan od CIAe ali od kogarkoli drugega.
Hoteli so ga le žaliti in poniževati ter mu
onemogočiti predavanje, v katerem je hotel
Marcuse prikazati svojo kritiko modernega
kapitalizma in svoj koncept socializma. Tež-
ko je reči, katere njegove ideje »kontesta-
torjem« ne ugajajo, kajti do dialoga ni pri-
šlo; njegovi mladi nasprotniki niso hoteli
dialoga. Hoteli so starega filozofa, ki se je
kot Jud moral svoj čas umakniti iz nacistič-
ne Nemčije in se zateči v Združene države,
raniti v njegovem ponosu in ga ponižati v
očeh rimskega občinstva. To se jim je tudi
popolnoma posrečilo.

To pa ni bil osamljen dogodek te vrste.
Bil je le eden najopaznejših. Zadnje tedne
se je dogodilo na desetine podobnih dogod-
kov. Tako so na primer nemški pristaši Cohn
Bendita in Rudija Dutschkeja onemogočili

izraelskemu veleposlaniku predavanji na
dveh nemških univerzah in ga žalili. Ze po-
novno so tudi fizično napadli predsednika
nemške republike in nemške zvezne vlade
ter razne druge predstavnike nemške demo-
kracije, bodisi socialistične ali krščansko-
demokratske. Klofutajo jih, mečejo vnje
gnila jajca in paradiznike in jih psujejo na
najgrše načine.

NA ISTI LINIJI

Pri tem je značilno tudi to, da so se
»kontestatorji« skrajne levice, to je pristaši
»globalne revolucije«, in pristaši skrajne de-
snice znašli na popolnoma isti liniji, zlasti
v Nemčiji. Oboji uporabljajo ista gesla proti
današnji demokraciji, oboji psujejo cioniz-
em in judovstvo, oboji obkladajo Zahod z
najgršimi psovki, oboji psujejo tudi So-
vjetsko zvezo, oboji vidijo v Mao Tse Tun-
govi Kitajski bodisi zarjo novega, popolnej-
šega sveta ali maščevavko nad Rusijo, oboji
se dosledno in nekritično zavzemajo za arab-
ska stališča nasproti Izraelu. In tako ni
čudno, da so oboji celo skupno nastopili,
da so preprečili izraelskemu veleposlaniku
predavati na dveh nemških univerzah.

Stvar postane pa še bolj čudna, če se
spomnimo, da so uporabljali prav ista ge-
sla tudi hitlerjanski študentje in SS-ovci:
tudi oni so psovali tako Zahod, ki jim je bil
plutokratski in zatiralski, kot Sovjetsko zve-
zo; tudi oni so zmerjali Jude in cionizem
ter jih slikali kot neke vrste človeški gnoj;
tudi oni so pregnali z nemških univerz vse
profesorje judovskega rodu ter jim onemo-
gočili vsakršna predavanja v javnosti. Pred
njimi so morali bežati celo Einstein, Mar-
cuse in Martin Buber, učitelj humanizma.
Tudi oni so izpodkopal v nemškem narodu
zaupanje v demokracijo s tem, da so grdili
demokratske politike, jih zasramovali, jih
dolžili, da so plačanci tega ali onega ali po-
neverjavci ljudskega denarja, koristolovci
in prevaranti. Edina razlika je bila v tem,
da so videli svoje zaveznike v Japoncih na-
mesto v Kitajcih. Celo do Arabcev so gojili
iste simpatije. V njih so videli nasprotnike
in potencialne pokončevavce Judov. Jeru-
zalemski mufti, vodja protijudovske gonje
v arabskem svetu, je bil časten gost nacistič-
nih prvakov.

NEVARNA ILUZIJA

Da pri tem niti ne omenjamo, da se
tako »kontestatorji« kot nekdanji (in današ-
nji) nacisti poslužujejo tudi istih metod: raz-
bijanje političnih shodov nasprotnikov, one-
mogočanje predavanj, fizično nasilje nad nji-
mi, pljuvanje vanje, psovanje, skandiranje

(dalje na 8. strani)

Naj pri svojih prepirih ne pozabijo na leto 1922!

Tik pred sestankom osrednjega odbora socialistične stranke v Rimu, na katerem naj bi prišlo do razčiščenja v stranki, bodisi da se bivši socialdemokrati in socialisti spet razidejo bodisi da se nasprotja poravnajo s kompromisom, so se zbrali na posvet voditelji struj v stranki, da bi preprečili razkol.

V hipu, ko to pišemo, se zdi, da še ostane nekaj upanja za preprečitev razkola. Za to se najbolj trudi stari socialistični voditelj Nenni, ki se zdi še vedno največji poštenjak in najbolj iskren socialist v stranki. Pogoji za preprečitev krize bi bili naslednji: Nenni naj bo strankin tajnik do izrednega strankinega kongresa v aprilu 1970; izglasuje naj se njegova resolucija, pri čemer bi se vzdržali glasovanja levi skrajneži v stranki, De Martino, Mancini in Giolitti; v aprilu prihodnjega leta naj bi bil izredni strankin kongres, kjer bi potem razčistili položaj.

Kot znano, gre pri teh sporih v združeni socialistični stranki za odnos do komunistov — stari problem socialistov — in morda še v večji meri za boj za oblast med voditelji raznih struj. Ta boj je zavzel naravnost tragičen in celo oduren obseg, ki lahko postane usoden za italijansko demokracijo.

Tak boj se je razvnel tudi v krščansko-demokratski stranki in je prišel jasno do izraza na 11. strankinem kongresu, ki se je končal v torek ponoči. Na njem se je potegovalo za vodstvo osem struj. Največ glasov je dobila struja »dorotejcev« (38, 2 odst.), nato pa levičarski skupini »Nove sile« in »Baza« (18,2 odst.), Fanfanijevi pristaši (15,9 odst.), Morovi pristaši (12,7 odst.), in Tavianijski pristaši (9,5 odst.). Večino v stranki še naprej sestavljajo »dorotejci«, »fanfanijevci« in »taviani«. Odnosi moči med silami v stranki se na kongresu niso bistveno spremenili. Najpozneje v 20 dneh po kongresu se mora sestati novi vsedržavni svet stranke.

Krščanski demokrati pa zdaj čakajo, kaj bo napravila socialistična stranka. Če bo prišlo do razkola v njej, se najbrž ne bo mogoče izogniti vladni krizi s predčasnimi parlamentarnimi volitvami. Volitve pa bi po mnenju političnih opazovavcev mogle naravnost »zdrobiti« neenotne socialiste med obema velikima taboroma krščanskih demokratov in komunistov.

Medtem ko se v vladni koaliciji nadaljujejo ti mučni programski in osebni spori, se po

celi Italiji nadaljuje val stavk; stavkajo zlasti razne kategorije državnih uradnikov in uslužbencev, od postajenačelnikov do poštarjev na vlakih in civilnih sodnih uradnikov.

Švicarski dnevnikari svarijo Švicarje, naj ne hodijo na počitnice v Italijo, zaradi nereda, ki ga povzročajo neprestane stavke na železnicah, poštah in drugod. Ugledni francoski dnevnik »Le Monde« pa svari krščanske demokrate in socialiste, naj ne pozabijo, da je prišel fašizem leta 1922 na oblast prav zaradi tega, ker sta odpovedali katoliška in socialistična stranka.

Kot smo zvedeli, je druga številka nove slovenske revije »Prostor in čas« že zmetirana in bo v kratkem izšla. Naklade prve številke je zmanjkalo (tudi v Tržaški knjigarni so jo nekateri zaman iskali), zato bodo natisnili še 300 izvodov. Prva številka je izšla v nakladi 3000 izvodov.

Baski, Waležani in Bretonci v boju za neodvisnost

Vse od let španske državljanske vojne se po svetu ni toliko pisalo in govorilo o Baskih kakor v zadnjem letu. Francov režim si je morda že domišljal, da je zlomil baskovski narod, ki živi na severozahodnem koncu Španije (en del tudi v južni Franciji) in da je samo še vprašanje časa, kdaj bo ta opustil svoj jezik in se vdal v asimilacijo. Toda zadnje leto so Baski pokazali, da se ne mislijo vdati. Začeli so spet odločen boj za svojo neodvisnost. In čeprav imajo opraviti s krutim totalitarnim, fašističnim režimom, ki je prišel na oblast s pomočjo Hitlerjevih in Mussolinijevih čet, se ne pomišljajo, ampak javno in odkrito postavljajo svoje zahteve ter se spuščajo v politični boj.

Značilno je, da so na čelu tega boja duhovniki. Podobno kot Slovenci tudi Baski dolga stalinističnih instrumentov oblasti in višjih družbenih plasti, ki so se lahko razvijale le v lastni državi in v centrih politične in gospodarske moči. Zato so bili duhovniki edini izobrazeni in nesebični predstavniki Baskov cela stoletja ter so si kot taki pridobili velikanski ugled ne le pri baskovskem narodu samem, ampak tudi v tujini. Ni slučaj, da so igrali Baski vedno veliko vlogo v jezuitskem redu in da je tudi sedanji voditelj jezuitskega reda Bask. Med špansko državljansko vojno so se baskovski duhovniki odločno postavili na stran republike, ki jim je priznala lastno baskovsko konfederacijo državo v sklopu španske republike. In tudi zdaj so se spet postavili na čelo baskovskega odpora, ne zaradi politikanstva, ampak zato, ker čutijo s svojim nesrečnim narodom in ga v tem boju za obstoj ne morejo pustiti samega. Dajejo mu vzgled narodnega odpora in junaštva.

Francov režim se ne sramuje stresati svoj besnad njimi. Na desetine duhovnikov je v ječi, precej jih je bilo obsojenih na dolge zaporne kazni in eden celo na smrt. Toda boj gre naprej, baskovsko ljudstvo ne misli več vdano in v nedogled prenašati frankističnega in kastiljansko-nacionalističnega zatiranja ter se punta. Ni dvoma, da bo vzdržalo dalje kot Francova vladavina in da bo končno doseglo svoj namen: lastno narodno državo in demokracijo.

Prav te dni se je ves svetovni tisk razpisal tudi o puntarstvu Waležanov. To je Ircem in Škotom soroden poldrugmilijonski keltski narod na polotoku na zahodu Anglije. Mnogi Waležani ne govorijo več keltskega jezika, ki ga je izpolnila angleščina, in so izgubili tudi narodno zavest. Toda v zadnjih letih so se začeli mnogi spet učiti keltskega jezika in narodna zavest po vsem Walesu se naglo spet prebuja. Pred nedavnim so izvolili v londonski parlament svojega prvega predstavnika. Ko je zdaj britanski prestolonaslednik princ Karel prispel v Wales, da dobi zaradi polnoletnosti investituro kot »princ Waleški«, kar je že od nekdanj naslov britanskih prestolonaslednikov, so pristaši waležanskega gibanja za neodvisnost izkoristili to priložnost, da opozorijo vladajoče kroge v Angliji in britansko ter svetovno javnost na zahteve waležanskega naroda, da se mu priznajo samobitnost, enakopravnost njegovega jezika in

»RAZKOL BI POMENIL DARILLO DESNICI IN MONOPOL OPOZICIJE KOMUNISTOM«

V sredo se je začelo v Rimu zasedanje odbora socialistične stranke. Odprl ga je Nenni z močnim pozivom k enotnosti. Rekel je med drugim: »Razkol bi pomenil darilo konservativni desnici, ki stremi po monopolu oblasti in bi pustil komunistom monopol opozicije, kar bi pomenilo popolno dvotečajnost. Vmes ne bi bilo nič, razen praznega razburjanja nemočnih strank. Socialisti bi bili vrženi nazaj delno v zmerni in konservativni tabor, delno v komunistični tabor in bi izgubili vsako avtonomno pobudo. V najkrajšem času bi prišlo do padca vlade in do hude krize sredinske levice, z novimi volitvami, v povezavi s polomom in razbitjem politične plasti demokratičnega in socialističnega navodila.

Zasedanja se udeležuje 121 članov odbora, v zelo napetem vzdušju. Tuji tisk napoveduje »vroče« politično poletje v Italiji.

pravica do samostojnosti. Na to opozarjajo z bombnimi atentati na razne naprave. Tako so postavili bombo ob železniški progi, po kateri je vozil vlak s princem Karlom, a bomba je eksplodirala mnogo pred prihodom vlaka. Ni verjetno, da bi res stregli po življenju princu Karlu, hočejo le demonstrirati za svojo idejo. Bombo so nastavili tudi v pisemski nabiralnik pred glavno pošto v Cardiffu, prestolnici Walesa. Nekaj demonstrantov, ki so imeli opravka s peklenskimi stroji, so tudi aretirali.

Do večje manifestacije waleških nacionalistov je prišlo v kraju Cilmerly, kjer stoji spomenik na čast waleškemu knezu Llewellynu, zadnjemu neodvisnemu waleškemu knezu, ki je padel leta 1282 v boju proti Angležem.

V torek so waležanski nacionalisti hudo motili srednjeveško ceremonijo na gradu Caernarvon, kjer je kraljica Elizabeta podelila sinu Karlu knežjevo dostojanstvo Walesa. Skupine nacionalistov so žvižgale Karlu, ko je jezdil po mestecu v grad, in neki fant je vrgel proti kraljičini kočiji gnilo jajce, a je ni zadel. Videti je bilo, da se kraljica in Karl bojata atentata. Blizu postaje, kjer je stal kraljičin vlak, je med sprevodom po mestecu počila močna bomba, ki ni povzročila žrtev in škoda. Pač pa sta dva mlada nacionalista izgubila življenje, ko sta hotela nastaviti bombo. Ta jima je prehitro eksplodirala v rokah. Med slovesnostjo v gradu so tudi pokale v bližnji okolici bombe.

Nekateri tuji časniki, ki so prisostvovali obredom v Caernarvonu, se sprašujejo, zakaj je bila potrebna ta nekoliko smešna srednjeveška ceremonija, ki pomeni izzivanje waležanske domoljubov in poniževanje waležanske zgodovine.

Tudi Bretonci, ki prav tako pripadajo keltskemu plemenu in govorijo jezik keltske jezikovne skupine, so zadnje leto močno okrepili svoj boj proti pariškemu centralizmu in za narodno samostojnost. Objavili so svoje zahteve po priznanju narodne samobitnosti in samouprave. Ker pa se dela Pariz še naprej gluhega, se tudi oni poslužujejo bomb, v zgolj demonstrativne namene. Vendar se je znašlo tudi nekaj Bretoncev v ječi.

Vse majhne narode v zahodni Evropi, ki še nimajo lastne države, je zajel nemir, da z demonstracijami zahtevajo priznanje in samostojnost bodisi v avtonomiji ali neodvisni državi. V vzhodni Evropi pa vlada v tem pogledu mrtvaški molk, čeprav živi tam še veliko več majhnih nesamostojnih narodov. Sovjetska diktatura je preveč brezobzirna do tistih, ki poskušajo demonstrirati za svobodo svojih narodov, ker vidi v tem rušenje sovjetske države in ideologije. Določene so strašne kazni za tiste, ki bi se upali postaviti po robu sovjetskemu centralizmu in imperializmu; tudi smrtna kazen, kot v Francovi Španiji. To je glavni vzrok pasivnosti malih narodov na vzhodu. Prijem Moskve je še pretrd in preveč brezobziren, manjka pa tudi tisk, ki bi registriral take nacionalne zgibe malih narodov v okrilju Sovjetske zveze.

Prebujanje narodne zavesti majhnih narodov in poživitev njihovega boja za neodvisnost v zadnjih letih pa je tudi odraz, da so nove generacije manj

(Dalje na 6. str.)

Z BESEDO NAMESTO GUMIJEVKE NAD DEMONSTRANTE

V Zahodnem Berlinu bi se radi v bodoče izognili mučnim spopadom med demonstrirajočimi študenti in policijo, ko se je morala ta posluževati vodnih curkov in gumijevk, da je ukrotila častivce Mao Tse Tung in Che Guevare. Ker so mnogi policaji prepričani, da bi se dalo študente prej prepričati z lepimi besedami kot s curki in gumijevkami, naj prenehajo razgrajati, obiskuje zdaj 47 pripadnikov zahodnoberlinske policije, od navadnih stražnikov do častnikov, tečaj, kjer se uče političnih ved in diskusije o njih.

Med drugim obravnavajo na tečaju zgodovino parlamentarizma in univerz, zgodovinski in dialektični materializem. Mao Tse tungovo »rdečo biblijo« (njegove reke) in strategijo ter taktiko »nove levice«. Upajo, da bo tak »dialog« s študenti vsaj omilil spopade.

Pred izkrcanjem na Luni

Ameriška ustanova za vesoljsko raziskovanje NASA je naznanila, da bo »prvi človek stopil na Lunino površje ob štirih zjutraj (po času, ki velja na Kennedyjevem rtu) v ponedeljek, 21. julija.« Ta prvi izkrcanec na Luni bo Neil A. Armstrong, 38-letni podpolkovnik ameriškega letalstva. Z njim bo Edvin Aldrin. Pristala bosta na kamenitih tleh takoimenovanega Morja mirovanja, ki pa je dobilo to ime seveda samo zaradi svoje oblike.

Oba astronauta bosta ostala med Luninimi vrhovi in kraterji nekaj več kot dvajset minut. Z Lunininih tal se bosta ozirala na črno nebo, na katerem bosta lahko med zvezdami videla tudi beli polmesec naše Zemlje, vendar pa za občudovanje Luninega neba ne bosta imela mnogo časa. Nabrali bosta morala dvanajst kilogramov Luninega kamenja, da ga bosta odnesla s seboj. Oblečena bosta seveda v vesoljske tute s čeladami in bosta vdihavala kisik iz posod na hrbtu. Na nogah bosta imela nekake cokle z zlatimi podplati. Po kamenju in lavi bosta razpostavila instrumente, da bosta opravila nekaj znanstvenih merjenj in zbrala razne podatke. Potem se bosta hitro spet vkrcala v jekleni »čoln«, s katerim se bosta vrnila v Lunino krožnico, kjer ju bo čakal v vesoljni kabini tretji astronaut Michael Collins.

Povratak z Lunine površine do vesoljske ladje bo po mnenju strokovnjakov najtežji del vse odprave. Vse je sicer natančno vnaprej preračunano z elektronskimi računalniki v Houstonu, tako da bo tveganje minimalno, vendar ni mogoče izključiti, da se lahko zgodi kaj nepredvidenega. Tako npr. nekatere skrbi, da morda Luna ni popolnoma okrogla, ampak da ima rahlo obliko nekake hruške, kar bi lahko vplivalo na potek izkrcanja na njej. Ta vtis so dobili ne le trije astronauti, ki so jo zadnji obleteli, Young, Cernan in Stafford, ampak je razvidno to tudi iz znanstvenih podatkov, ki so jih zbrali. Nekaj je v njih narobe, če bi bila namreč Luna čisto okrogla. Če je res, da ima rahlo obliko hruške, bi to pomenilo, da astronauti ne bi mogli pristati na vnaprej določeni točki, kar bi bilo tvegano. Druga razlaga za »čudnost« zbranih podatkov je ta, da gmote na Luni niso vse enako goste. Nekatere so najbrž izredno goste, kar je vplivalo na neenakomerno hitrost vesol-

ske ladje, s katero so Young, Cernan in Stafford krožili okrog Lune v višini 114 km.

Leto 1969 bo tako zapisano v zgodovini človeštva kot leto, ko se je človek prvič izkrcal na drugem nebesnem telesu, zunaj naše Zemlje. To bo znamenit datum v človeški zgodovini, kajti izkrcanje na Luni bo pomenilo eno najčudovitejših, najbolj fantastičnih dejanj, kar jih je doslej zmoglo človeštvo. Z njim se dejansko začne osvajanje svetov zunaj naše Zemlje, kar bo odločilno vplivalo na bodočo usodo človeštva in na potek zgodovinskega

»NARODNA BITNOST ZAMEJSKIH SLOVENCEV«

Pod naslovom »Narodna bitnost zamejskih Slovencev« je izšla maja v Mariboru brošura na 40 straneh, ki prinaša zapise s pogovorov v Mariboru in na Dunaju o vprašanju zamejskih Slovencev na Primorskem in Koroškem. Brošuro, ki kaže na ovitku risbo knežjega prestola karantanskih knezov, je izdal izvršni odbor študentske skupnosti mariborskih visoko-

šolskih zavodov, natisnila pa jo je tiskarna ČP Mariborski tisk.

Prvi del brošure prinaša referate, pa tudi vprašanja in odgovore z javne tribune o zamejskem vprašanju v Mariboru. Referate so imeli Boris Pahor, Boris Race in dr. Franci Zwitter, nakar so odgovarjali na vprašanja študentov, ki so ob tisti priložnosti ustanovili tudi Klub prijateljev zamejskih Slovencev. Kot predstavnik koroških Slovencev se je udeležil večera dr. Erik Prunč.

Drugi pogovor je bil 21. marca letos v študentskem domu Korotan na Dunaju in na njem so sodelovali kot gostje prof. Marušič iz Nove Gorice, dunajski slovenski odvetnik dr. Jelen, jugoslovanski konzul Mihael Jurman, prof. Rožman, ing. Fegoš in zastopniki študentske skupnosti iz Maribora. Pogovora se je udeležilo seveda precej koroških študentov, nekateri pa zaradi tega, ker bojkotirajo dom »Korotan«, niso hoteli priti. Glavni referat je imel prof. Marušič, nakar se je razvila živahna diskusija. Brošura prinaša kratke izvlečke referata in diskusije. Žal, da se je ni udeležil tudi Boris Pahor, ker bi bila tako vsebinsko in idejno gotovo še bogatejša.

Dobro bi bilo, če bi prišla brošura na knjižni trg tudi v Trstu in Gorici.

Slovenci prvi hmeljarji in pivovararji v Evropi

V Mariboru je začela delovati nova pivovarna, v sklopu tamkajšnjega podjetja »Talis«, tovarne alkoholnih pijač in sadnih sokov. Nova pivovarna je ena najmodernejših v Evropi. Na slovesno odprtje je bilo povabljenih okrog 400 gostov, ki so tudi vsi prišli in pridno pokušali — kot je poročal mariborski »Večer« — novi »ol«, kar je staro izvirno slovensko ime za pivo. Izraz pivo je samo nepotrebna izposojenka iz češčine.

Ob tej priložnosti je morda dobro omeniti, da smo bili Slovenci med prvimi, če ne prvi, hmeljarji in »pivovararji« v Evropi. Kot znano, ima hmeljarstvo dolgo tradicijo v Sloveniji in je še danes zelo razvito, tako da spada Slovenija med glavne pridelovalce in izvoznike hmelja na svetu. Slovenski hmelj je tudi med najboljšimi. Malokdo pa ve, da sega tradicija slovenskega hmeljarstva v sivo davnino. Slovenci so gotovo prinesli hmelj že s seboj iz svoje prvotne domovine na severu. Slovenska beseda hmelj

pride iz staronordijske besede humli, švedsko in norveško humle. Nemška avtorja Linke in Rebl pišeta v svoji knjigi »Der Hopfen« (Hmelj), ki je izšla leta 1950 v Nürnbergu, da poroča neka listina iz leta 738 o hmeljniku nekega vojnega ujetnika Venda pri sedanjem kraju Geisenfeld v pokrajini Hallertau v Nemčiji. Podobna poročila o »Vendih« kot hmeljarjih (Vende so imenovali Nemci v preteklosti samo Slovence in Lužiške Srbe) imamo iz naslednjih stoletij.

»Najimnitnejši dokument o uporabi hmelja za varenje piva na slovenskem ozemlju pa je urbar škofjeloškega gospodstva freisinske nadškofije približno iz leta 1160, znan kot »Notitia bonorum de Lonca«, ki je med najstarejšimi viri za našo splošno zgodovino. Po tej listini so morali kmetje na sedanjem Sorškem polju in v Poljanski dolini vsako leto obvezno pripraviti in oddati svoji gosposki za tedanje razmere izredno velike količine hmelja...«, poroča strokovnjak za zgodovino slovenskega hmeljarstva Jaka Slokan v svoji knjižici, izdani za bližnji mednarodni kongres hmeljarjev v Ljubljani (v avgustu). Iz freisinskih urbarjev se da razbrati zgodovino hmeljarstva na Slovenskem za tri stoletja, do 14. stoletja. O hmelju pa poroča tudi Valvazor.

Zanimivo je, da se staro slovensko ime ol za pivo sklada z norveškim in švedskim izrazom. Tudi tam namreč pravijo pivu še danes öl. Spričo tako dolge tradicije pač ni zameriti Slovincem, če se od časa do časa malo nasekajo — ola.

PODRAŽENE CIGARETE

V torek so odobrili ministri na vladni seji povišanje cen za nekatere vrste cigaret. Cene navadnih cigaret, kot so alfa, nazionale in sax bodo ostale enake kot prej. »Nazionale super« se bodo v ceni zvišale od 270 na 290 lir. Najbolj bodo prizadeti, kar je tudi pravilno, kadilci finih cigaret.

Kaj lahko pomeni Nixonov obisk v Romuniji

(Nadaljevanje s 1. strani)

naj. Romuni so torej — po tej razlagi — prišli do spoznanja, da lahko brez posebnega tveganja sprejmejo Nixona v svoji prestolnici in navežejo z Združenimi državami prijaznejše in v vsakem pogledu plodnejše stike.

Moskva za zdaj še molči. Zato še ni mogoče reči, kako bo reagirala na to Nixonovo pobudo. Mogoče ji je po eni strani res dobrodošla, kot dokaz, da se nima v primeru spopada s Kitajsko ničesar bati od Zahoda. Vendar pa mora imeti pri tem le nekoliko mesečne občutke, kajti Nixonov obisk bo v vsakem pogledu pomenil omiljenje protiameriških stališč vzhodni Evropi, s tem pa razrahljanje sovjetskega prijema nad vzhodnimi državami, pa naj si ga v Moskvi še tako ugodno tolmačijo. Značilno je tudi, da Nixon ne bo potoval v Budimpešto ali Varšavo, ampak prav v Romunijo, ki se je doslej skupaj s Češko-

slovaško najbolj upirala brezobzirni sovjetski hegemoniji in hkrati najbolj uspešno, čeprav ni zavzela tako odločnega stališča kot Češko-slovaška, ki pa je ravno s tem tvegala preveč.

V Združenih državah samih so presoje tega Nixonovega zunanjepolitičnega koraka različne. Nekateri čansikarski komentariji vidijo v njem res samo predrzno tveganje in menijo, da ni dobro, da bi Nixon izzival Sovjetsko zvezo. Drugi vidijo v tem znak zblizanja. Nobenega dvoma pa ni, da pomeni to naznanilo iz Washingtona največji svetovno-politični dogodek zadnjih mesecev in morda tudi preobrat v ameriški politiki, ki je vse od hipa, ko so se Združene države zagostile v Vietnamu, zamenjajala Evropo in zlasti vzhodno Evropo, celo do take mere, da je vzbujala vtis, kakor da jo je že odpisala in priznala za veden fevd Moskve.

Tržaškega

Kriška razstava in pokušnja domačih vin

Dne 29. in 30. junija smo imeli v Sv. Križu lep vaški praznik, ki je sovpadal s praznovanjem vaških patronov sv. Petra in Pavla. Konzorcij pridelovalcev vin je namreč že tretje leto priredil razstavo in pokušnja domačih vin, na kateri je sodelovalo 19 vinogradnikov s 17 vzorci belega in 12 črnega vina. Otvoritev je bila v soboto ob 18. uri; prisotni so bili predstavniki krajevnih oblasti in strokovnih organizacij. Sledil je kulturno zabavni spored, ki nam ga je posredoval trio Bordon iz Doline s pevcema Dariom in Darkom. Razstava se je nadaljevala, kot rečeno, v nedeljo s pestrim sporedom ansambla »Veseli rudarji« iz Trbovelj.

Ob tej priložnosti sta bili v kulturnem domu »A. Sirk« razstava slikarja domačina Mira Dovšaka ter razstava pokalov in fotografij športnega društva »Vesna«. Na novem vaškem nogometnem igrišču pa je športno društvo »Vesna« priredilo zaključno nogometno srečanje za trofejo »B. Chizzo« med veterani Krasa, Tržiča, Vidma in Trsta.

Kot je razvidno, so organizatorji razstave lepo uspeli v svojem namenu, za kar jim gre vsa pohvala. Večini Križanov pa ne more biti všeč, da se predstavniki športnega društva »Vesna«, ki so priredili nogometna srečanja, niso v svojih nagovorih ob podeljevanju pokalov, kakor tudi pri usmerjanju prometa proti igrišču, posluževali tudi slovenščine in slovenskih napisov. Po njihovem bi morda to preveč žalilo čustva športnih gostov, kar pa nikakor ne drži.

Vaščan

NOVA PASTORALNA SMER

Po novih verskih, socialnih in pastoralnih smernicah II. vaticanskega koncila je nadškof Cocolin razdelil ozemlje goriške nadškofije na šest duhovniških versko-socialnih skupnosti, ki so: goriški mestni dekanat, dekaniji v Gradiški in Krminu, dekanat v Tržiču z italijanskim delom klera v dekaniji Devin; dekanije v Ogleju, Gradežu, Červinjanu, Fiumicellu in Viscu; skupnost slovenskega duhovništva in šesti del, ki obsega redovnike.

Za vsako teh duhovniških skupnosti so izvolili po štiri člane v prezbiterialni svet, ki ima torej 24 članov. Za predstavnike slovenskega dela duhovniške skupnosti so izbrani devinski dekan Kretič, kot član predsedstva, msgr. Klinec, števerjanski župnik Simčič in katehet Marjan Komjanc.

TELOVADNICA V NABREŽINI

Devinsko-nabrežinski občinski svet je na ponedeljkovi seji dokončno sklenil zgraditi v Nabrežini telovadnico. Važni športni objekt bo zgrajen ob cesti, ki vodi do enotne srednje šole, kot so med drugim predlagali predstavniki nabrežinskega »Sokola«. Poslopje bo stalo 50 mili-

NOVA CENA IN NOVE NAROČNINE NOVEGA LISTA

Bralce in naročnike opozarjamo, da smo zaradi znatnega povišanja tiskarniških stroškov bili prisiljeni s 1. julijem tega leta zvišati ceno Novega lista na 70 lir. Sorazmerno s tem se poviša tudi naročnina, ki je od 1. julija naslednja: četrtletna 850 lir, polletna 1400 lir in letna 2800 lir; za inozemstvo pa 4200 lir letno.

Prepričani smo, da bodo bralci in naročniki upoštevali velike finančne težave, s katerimi je povezano izdajanje slovenskega zamejskega lista, in da bodo kljub poviškom ostali zvesti Novemu listu. Pripominjamo, da so tudi italijanski listi s 1. julijem zvišali prodajno ceno, kar je v zvezi z večjimi tiskarniški stroški.

UPRAVA NOVEGA LISTA

jonov lir, od katerih bo 10 milijonov prispevala dežela, 40 milijonov pa bo znašalo posojilo Tržaške hranilnice.

Občinski svet je sklenil razpisati natečaj med 19 gradbenimi podjetji. Občinska uprava bo odobrila načrt, ki ga bo izbrala posebna komisija.

Izjava Slov. skupnosti o konzultah

»Izvršni odbor Slovenske skupnosti je na svoji zadnji seji podrobno razpravljal o pravilniku rajonskih konzult, ki ga je pred nedavnim izglasoval tržaški občinski svet. V tej zvezi sta poročala o političnih akcijah tajnik dr. Štoka in občinski svetovalec dr. Dolhar. Predvsem je šlo za določitev točne formulacije člena, ki govori o pravici do uporabe slovenskega jezika v teh organih. Predstavniki Slovenske skupnosti so na razgovorih s strankami leve sredine odločno zahtevali izpolnitev dolo-

čil sporazuma, ki ga je Slovenska skupnost podpisala s strankami leve sredine. Izvršni odbor je z zadovoljstvom sprejel na znanje, da je bila uresničena ena bistvenih zahtev slovenske manjšine.

PREDLOG SLOV. SKUPNOSTI SPREJET

Deželni svet Furlanije - Julijske krajine je odobril zakonski predlog svetovalca Slovenske skupnosti Draga Štoke, ki predvideva sankcije za tistega, ki bi žalil ali sramotil jezik, kulturo narodnih manjšin, oziroma manjšino samo. Za predlog so glasovali svetovavci vseh strank, razen liberalcev in misovcev, ki so bili proti. Deželni svet bo ta predlog posredoval zakonodajni zbornici v Rimu, da o njem dokončno sklepa.

Ob tej priložnosti se je v deželni zbornici razvila obširna razprava o položaju slovenske manjšine v Furlaniji - Julijski krajini in o tem bomo še poročali.

V Jugoslaviji so javili, da je predsednik Tito potreben počitka, ki ga bo preživel na Brionih. Ta mesec ne bo sprejemal, razen v nujnih primerih.

Spopadi med Arabci in Izraelci se tako množe, da ni izključena v kratkem ponovitev vojne.

REGULACIJSKI NAČRT ODOBREN

Tržaški občinski svet je v torek, 2. t. m., dokončno odobril regulacijski načrt. Ta je bil sprejet z glasovi strank leve sredine in Slov. skupnosti, komunisti in socialproletaci so se glasovanja vzdržali, medtem ko so bili desničarji proti.

O tem važnem vprašanju je obširno govoril tudi svetovavec Slov. skupnosti Rafko Dolhar, čigar izvajanja bomo zaradi pomanjkanja prostora objavili prihodnjč.

»SLI E NA STEKLO« V REPNU

Zadruga »Naš Kras« bo priredila v »Kraški galeriji« v Repnu razstavo ljudske umetnosti pod naslovom »Slike na steklu«. Razstavo bodo odprli v petek, 4. julija, ob 19.30. Ker jo je omogočil Etnografski muzej iz Ljubljane, bo odprtju razstave prisostvoval tudi ravnatelj muzeja dr. Boris Kuhar.

VPISOVANJE V ŠOLO »F. LEVSTIK«

Državna srednja šola »F. Levstik« na Proseku, z oddeljenimi razredi v Sv. Križu, sporoča, da se je pričelo s 1. julijem vpisovanje v prvi razred, ki bo trajalo vsak dan do vključno 25. julija 1969.

PROSLAVA SV. CIRILA IN METODA

V NEDELJO 6. julija 1969

V MARIJNEM SVETIŠČU NA VEJNI NAD TRSTOM

OB 16.30

Somašujejo predstavniki Trsta, Gorice, Beneške Slovenije in Koroške.

Pojejo združeni cerkveni pevski zbori (dr. Z. Harej).

Govor: Ob 1100-letnici smrti sv. Cirila (g. F. Krapež, Slovensko Primorje).

Počastitev relikvije sv. Cirila.

Molitev za zedinjenje kristjanov.

VABLJENI VSI ZAMEJSKI SLOVENC

Apostolstvo sv. Cirila in Metoda

BCIKB
BANCA DI CREDITO DI TRIESTE
 S. P. A.
TRŽAŠKA KREDITNA BANKA
 GLAVNICA LIR 600.000.000 - VPLAČANIH LIR 300.000.000

TRST - ULICA FABIO FILZI ST. 10

TEL. ST. 38-101, 38-045

BRZOJAVNI NASLOV: BANKRED

METAN NAMESTO PLINA

Mestno županstvo je že obvestilo potrošnike, da se bodo začeli popravljati hišni plinski gorilniki za uporabo metana. Od prvega julija dalje v južnem delu mesta, od 17. dalje pa v severnem. Gospodinje so že prejele obvestila, kdaj bodo prišli mestni uslužbenci za popravila.

Metan ima približno 9100 kalorij, medtem ko je razvijal dosedanji plin le 4100 kalorij. Zato se bo tudi strošek znižal približno za polovico.

Uporabnike opozarjamo, da nima metan tistega značilnega vonja kot plin, ampak diši bolj po česnu. Plamen pa je bolj rumen in poskakajoč. Novi plin ni strupen. Če pa uhaja, kar se spozna po značilnem česnikovem in kiselkastim vonjem, je treba hitro odpreti vrata in okna in tudi takoj telefonirati na mestno podjetje, telefon 31-56.

TOMBOLA

V nedeljo na praznik svetega Petra in Pavla so se Goričani zbrali na Travniku že k stoletni tradicionalni tomboli. Čisti dobiček je namenjen domu onemoglih »Lenassi«. Letos je čakalo na dobitke kakih tri tisoč ljudi, nekaj manj kot prejšnja leta.

Glavni dobiček, tombolo za sto tisoč lir, je zadel Anton Briško, domačin iz Standreža.

Obračun Dijaškega doma

Vodstvo Dijaškega doma v Gorici je priredilo tiskovno konferenco, na kateri je podalo sliko o uspehih in življenju v tem dijaškem zavodu.

Število gojencev je znašalo povprečno 82, in sicer 55 notranjih ter 57 zunanjih dijakov in šolarjev. Od teh je obiskovalo 17 otrok osnovne šole, 47 nižje srednje šole, višjo pa 18.

Učni uspehi so bili sledeči: na osnovni šoli so trije padli, na nižji srednji šoli jih je zastalo devet. Pri mali maturi na tej šoli je vseh 11 gojencev izdelalo. Na višjih ni padel nihče. Celotna slika pokaže da je od 82 gojencev in gojenk izdelalo 54, 16 jih ima popravne izpite in 12 jih je padlo. Ravnatelj zavoda dr. Sancin je pripomnil, da se opaža upadanje zanimanja za študij posebno na nižji šoli. Tega so po njegovem mnenju krivi tudi prenatrpani učni programi; pa tudi to, da pošiljajo starši v zavode manj nadarjene otroke. Vendar je vodstvo doseglo z novimi učnimi prijemi in stalnim nadzorom, da je povprečni uspeh gojencev na isti stopnji kot pri drugih dijakih.

Vzgojitelj Košuta je razgrnil tudi sliko notranjega kulturnega in izvenšolskega delovanja gojencev. Gojenci živahno sodelujejo pri športu, pri domačem pevskem zboru, ki ga vodi Pavlina Komelova, in pri glasbenih prireditvah. Uspešni so tudi sobotni prosvetni večeri s predavanji in filmi o naših možeh, z risarskimi tekmami. Tudi k fizičnemu delu, kot je skrb za vrt, se priglaja dosti dijakov. Iz bogate in urejene knjižnice si redno izposojajo poučno in zabavno čtivo. Na sporedu so bili tudi obiski v tržaškem in ljubljanskem gledališču ter razni poučni izleti. Gojenci višjih razredov so se udeleževali tudi raznih večerov in prireditev v različnih dvoranah.

Na vprašanje, kako je z verskim udejstvo-

Goriški nadškof Cocolin je za svoj srebrnomašniški jubilej daroval v nedeljo, 22.VI. na Travniku posebno mašo za slovenske vernike. Pri oltarju sta mu stregla monsinjora Močnik in Klinec ter stolni vikar Humar.

Mons. Klinec je izrekel nadškofu v imenu slovenskega verskega občestva čestitke in voščila za uspešen apostolat v goriški nadškofiji.

Nadškof se je v slovenščini zahvalil in dodal, da že primanjkuje slovenskih duhovnikov in da bo treba temu pomanjkanju od pomoči razen z molitvijo tudi s primernim apostolatom in izpričevanjem vere v brat-ski ljubezni.

Gospodu nadškofu izražamo ponovno spoštljiva voščila za jubilej in tudi za njegov god.

—o—

KONEC STAVKE

V petek ob 17. uri so zapustili stavkajoči delavci zasedene prostore v tovarnah SAFOG in San Giorgio v Stražicah. Enajst dni je trajala stavka livarjev, ki so se potegovali

Iz Goriške

Nadškofov jubilej

za bolj urejene delavske razmere in plače. Vsa goriška javnost je podprla stavko, ki je ves čas potekala mirno in dostojno, s simpatijo in tudi z izdatnimi podporami.

Z vplivnimi posredovanji so se zavzeli za delavce zlasti državni podtajnik Toros, pokrajinski predsednik Chientaroli in goriški župan Martina. Tem in goriškim meščanom so se delavci javno zahvalili, ko so šli po zaključku stavke, z avtomobilsko povorko in zvočniki skozi mesto.

Delavci so dosegli povišanje mezd za 35 lir na uro; prvotno so zahtevali 50 lir. Poviški veljajo od 1. julija dalje. Razširile se bodo tudi pravice notranjih komisij in izboljšali bodo tudi delavske menze. Izguba, ki jo je vsak delavec utrpel za enajst dni znaša okrog 50 tisoč lir na osebo. Tudi zaradi tega so bili delavci prisiljeni sprejeti le delne poviške in druge ugodnosti, ki so jih njih predstavniki podpisali in ki so bili sprejeti od šest sto stavkajočih, razen desetih.

Števerjan Z OBČINSKE SEJE

V ponedeljek zvečer so občinski svetovavci razpravljali na redni seji o raznih točkat dnevnega reda.

Prva točka je bil obračun za leto 1968. Po županovih in tajnikovih pojasnilih so ga svetovavci odobrili. Pri drugi točki o spremembi proračuna je šlo za ureditev ceste na Dolgi breg pri Jazbinah. Stroški bodo znašali 12 milijonov lir. Večino teh bo imela deželna uprava, občina pa bo dala poldrugi milijon. Občinski možje so tudi potrdili izplačilo zaostanka 119 tisoč lir za priključitev občinskega vodovoda. Dežela je sklenila tudi jamčiti za stroške javne razsvetljave ob cesti Oslavje-Števerjan.

Nadalje sta bila imenovana v stalež občinskih uradnikov Marjan Terpin in Marija Sognori, ki sta položila predpisane izpite.

Nazadnje so razpravljali še o gradnji parkirišča pred županstvom. Okrog občinskega poslopja bodo odkupili nekaj zemljišča in uredili potrebni prostor za postajališče avtov.

Poletni sneg v Ukvah

Druga leta smo videli v tej dobi že mnogo tujih obrazov, ki so prihajali sem gor preživljat svoje počitnice. Letos pa marsikateri letovišar zaradi slabega in hladnega vremena odlaga na toplejše in lepše dneve svoje letovanje. Vreme nagaja tudi našim kmetom, ki so že pričeli s košnjo in ne morejo sušiti sena. Za strel južno od vasi imamo še sneg, ki kar trdno kljubuje svojemu nasprotniku — toploti in prijatelji Ukev, ki bodo pohiteli s svojim obiskom, utegnejo še videti to letošnje ukovsko zanimivost.

—o—

ŠOLSKI USPEHI

Na nižji srednji šoli v Gorici so opravili nižji tečajni izpit sledeči dijaki:

III A

Battisti Ivan, Cencig Donat, Cevdek Fabij, Cijan Marijan, Cotič Marko, Devetak Gvido, Dornič Silvan, Ferletič Leopold, Frandolič Ivan, Heric

Janez, Hvalič Albin, Hvalič Danijel, Jarc Emil, Pahor Marijan, Srebrnič Pavel, Stekar Danilo.

III. B
Antoni Bogomila, Batistič Patricija, Cernetti Neva, Černic Aleksija, Černic Romana, Cherpan Maksimilijana, Cotič Savina, Culot Silvana, Gergolet Nadja, Hlede Ivana, Klanjšček Katarina, Klanjšček Silva, Leghissa Lidija, Maligoj Katarina, Marchi Franka, Mozetič Jadranka. Tri dijakinje so bile zavrjnene.

III. C

Figelj Joško, Gergolet Aldo, Nanut Karel, Zabar Cvetko, Zavadlav Jurij, Comelli Mirjam, Gergolet Nadja, Ožbot Klavdija, Sgubin Franka, Sirk Ileana, Sirk Marija, Valantig Ojelina, Ziani Danira, Macius Magdalena. Dva kandidata sta bila zavrjnena.

Na Državnem strokovnem zavodu za trgovino v Gorici so izdelali sledeči dijaki:

Koncut Ema, Mucic Ada, Peteani Lilija, Pe-tejan Nadja, Princic Darja, Tomsič Matka, Comelli Gregor, Kramberger Saša.

En dijak ima popravne izpite. Ena dijakinja je bila zavrjnena.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Š šolo nekaj ni v redu

Zadnje dni se komaj kdaj zgodi, da pri prebiranju dnevnikov ne bi naleteli na novico, da je napravil kak šolar ali šolarica samomor zaradi neuspehov v šoli. Nekje v severni Italiji se je ustrelila 18-letna osmošolka, v Avstriji se je 17-letni dijak ubil z dinamitom, v Švici se je ustrelil 11-leten šolarček. Podobnih primerov je še na desetine. Ljudje, ki imajo sami otroke v šolah, so zbegani. Kaj naj si mislijo o tem? In kako naj ravnajo s svojimi otroki v primeru šolskega neuspeha, da tudi njihov otrok ne bo storil kaj takega?

Nekateri menijo, da je kriva temu premehekuzna vzgoja. Današnji otroci — vsaj velika večina med njimi — dobijo takorekoč vse, kar si zaželi, in niso navajeni niti trdot niti prenašanja razočaranj in neuspehov. Edini večji neuspeh, ki jih lahko doleti v njihovi starosti in v njihovih razmerah, pa je neuspeh v šoli. Če tega ne znajo prenesti, je nesreča tu. Problem bi bil torej v zgrešeni današnji vzgoji, ker da so starši premeški z otroki ali ker jim v kritičnem hipu ne stojijo dovolj ob strani.

SOLA V AKUTNI KRIZI

To je morda res; gotovo pa le do neke mere, saj se je nemogoče vrniti v preteklost in obnoviti take razmere, ko so otroci morali opraviti še vsa mogoča domača dela, preden so smeli zjutraj v šolo; da so hodili v šolo bos in brez malice; ali da so dajali starši zaradi revščine sedemletne in osemletne fantičke za pastirje in deklice za dekline ali pesterne. Tak otrok je bil morda bolj utrjen, je znal bolje prenesti nesreče, a kljub temu so se dogajale vsakovrstne tragedije tudi tedaj in celo še pogostejše, pri čemer niso bili izključeni otroški samomori zaradi zapuščenosti in izkoriščanja. Le da danes preradi preteklost idealiziramo.

Zato je bolj stvarno, če iščemo krivdo za današnje samomore šolarjev v šolskem sistemu in ne v boljših življenjskih razmerah. Nobena tajnost ni, da je šola — od osnovne preko srednje do univerz — skoro v vseh evropskih državah v akutni krizi. Neprestane reforme so krizo še zaostrele in zbegale učitelje, profesorje in vzgojitelje. Eksplozivni razvoj znanosti in tehnike z nujnimi potrebami po čimvečjem številu znanstvenikov in tehnikov na vseh področjih vzbujajo vladnih funkcionarjev, ki so odgovorni za šolstvo v posameznih državah, vtis, da je treba že od osnovne šole naprej pripravljati otroke za take poklice in postaviti šolo zgolj v službo splošnega gospodarskega in tehničnega razvoja naroda. Zato postajajo učni programi vse obsežnejši in natrpani, zlasti s tehničnimi disciplinami. Otrokom nalaga zato taka šola bremena, ki so strahotno pretežka zanje.

Ali se kak odrasli zamisli v to, kaj pomeni peturni pouk, v katerem je otrok prisiljen biti ves čas na miru, v katerem je ves čas pod kontrolo pozornega učiteljevega očesa, vsak hip opominjan ali grajan, vsak hip izpostavljen kazni, vsak hip preizkušan, če dovolj pazi in zna, vedno napet, da bo vprašan za red ali da bo celo dobil slab red, zaradi katerega bo potem grajan ali kaznovan doma. Če bi izpostavili delavce v kakšni tovarni ali nameščence v kakšnih uradih pod tako ostro nadzorstvo in jim na podoben način vsak hip gro-

zili s preizkušnjo njegovega znanja, z ukori, s kaznimi, z vpisom v »dnevnik«, z blokiranjem povišanja plače za eno leto itd., bi še isti dan izbruhnila stavka in delavci ter nameščenci bi se ne vrnili na delo, dokler ne bi bili tako »nečloveški« postopki odpravljeni. Toda otroci jih morajo prenašati brez odpora in pri tem se niti ne zavedajo njihove trdote, krivičnosti in nesmiselnosti.

Tako prebijejo v šoli pet ali celo šest ur dnevno. Nato morajo prebiti še po dve, tri ure s pisanjem domačih nalog, z učenjem pesmi na pamet, s ponavljanjem zgodovine in zemljepisa, z risanjem zemljevidov v zvezke (od katerega odraslega se zahteva, da mora znati narisati zemljevide vseh evropskih držav in vseh italijanskih dežel?), hoditi še k pouku raznih tujih jezikov, glasbe itd.

Tako preživi otrok med šolskim letom po osem ali tudi po deset ur na dan pri knjigah, računajoč še priprave na šolske naloge in kazni s strani staršev, če se jim zdi, da ni dovolj priden ali da se premalo uspešno uči. Upoštevajoč tudi to, da se pozimi in v poznajesenskih ter zgodnjepomladanskih dnevih hitro zmrača, otrokom skoro ne ostane časa za igranje. Nekateri pa morajo tudi še pomagati doma, hoditi v trgovine, po raznih naročilih, pestovati manjše brate in sestre itd. In upoštevajoč še to, da zlasti mestni otroci nimajo na razpolago parkov in zelenic, kjer bi se lahko ikrali (znano je, kako obupne razmere vladajo v tem pogledu v mnogih mestih in tudi v Trstu), in da živi otrok v stanju stalnega strahu pred pismenimi šolskimi preizkusi njegovega znanja (celo v zgodovini in verouku), in da se zahteva v pogledu znanja res veliko od njega. Treba je videti, kakšne skladovnice knjig nosijo otroci vsak dan v šolo, sključeni na eno stran, o čemer smo v našem listu že pisali. Tako si lahko že nekoliko predstavljamo, kako »srečni« so naši otroci, kljub temu, da so morda presiti čokolade. Ni glavno čokolada.

MANIJA IZPITARSTVA

V otroku bi morali videti res otroka, bitje, ki je sicer potrebno učenja, a še bolj vzgoje in razumevanja, v enaki meri pa tudi igranja in sproščenosti ter ljubezni tako s strani staršev kot vzgojiteljev. Malokateri učitelj in vzgojitelj se zanima, kakšne so otrokove domače razmere in če pride v šolo res spočit in veder. Večina učiteljev jemlje svojo službo kot običajno mezdno delo, ki ga je sicer dolžan opraviti, a najbolj zaželen mu je prosti čas. Če je slabe volje, jo stresa nad otroki v šoli. V njih vidi nekake nasprotnike, ki jih mora krotiti s kaznimi in vpisovanjem v šolski dnevnik. Ta napetost in nevolja v učiteljih pa je v največji meri tudi razumljiva in opravičljiva zaradi neverjetno poniževalnih pogojev nameščanja, zlasti za tiste, ki morajo vsake počitnice na novo prosjačiti za namestitev in predložiti vsa mogoča spričevala, potrdila, točke in ne vem kaj še vse. Poleg tega, da pridejo usposobljeni za učiteljski ali profesorski poklic že z učiteljsč ali z univerze, morajo opravljati še vsakovrstne izpite in se dati predstavljati s šole na šolo. Nekateri morajo čakati leta in leta za stalno namestitev, da niti ne omenjam posebej tragedije tistih naših profesorjev, ki niso italijanski državljani. Ta manija

nestalnosti, izpitarstva za profesorje in učence (ti morajo kar dvakrat delati izpite že v osnovni šoli) in povrh še slabe plače (čprav je šola najvažnejša v vsaki civilizirani družbi, so npr. industrijski tehniki mnogo bolje plačani) so prava rak rana današnjih šolskih sistemov, zlasti pa še italijanskega.

VEČ MORALNE VZGOJE

Moderna šola bi morala sprejeti otroka v vedro šolsko okolje, mu vcepljati znanje brez stalnega psihološkega pritiska in strahu, v mirnem tekmovanju, buditi v njem talente in hontenje po samouveljavljanju. Močno bi morala razbremeniti učne programe in pustiti samo bistveno, da dobi otrok osnovne pojme, ki jih ne bo tako hitro pozabil kakor danes, ko se mu utaplja v nepregledni množini podrobnosti. Upoštevati bi bilo treba njegovo splošno znanje in ne samo rede, ki jih dobi morda na dan, ko slučajno ni bil dobro pripravljen zaradi dogodkov v domači hiši (obiski, bolezni, izleti, itd.) ali nerazpoloženi.

Domačih nalog bi moralo biti čim maj, ker otrok — kot rečeno — ne more vzdržati tistega, česar ne bi vzdržali niti pristanski delavci ali kovinarji: osemurnega stalnega priganjanja in garanja pod kontrolo in grožnjami s kaznijo. Predvsem pa bi bilo treba dati v učnih programih mnogo več poudarka moralni, humanistični in jezikovni vzgoji ter črtati mnogo tistega nepotrebne učenja formul, letnic, imen in drugega, kar bo otrok z matematično gotovostjo spet pozabil že med prihodnjimi počitnicami, vsekakor pa po koncu šole. Kdo danes še ve težje matematične formule, ki se jih je naučil v osnovni ali srednji šoli? Dovolj je, da jih zna poiskati v pravem priročniku, če jih potrebuje. Šola naj bi naučila otroka, da se znajde v življenju, tako glede človeških in moralnih problemov, kot glede tega, kje naj si išče izpopolnitve svojega znanja. Dala naj bi mu kompas za življenje in ga poslala na življenjsko pot veselega, duševno in telesno zdravega ter zaupajočega v lastne sile in sposobnosti, ne pa utrujenega, zbeganega in brez osnovnih moralnih in etičnih norm, zato pa obloženega z nepotrebim znanjem podrobnosti, o katerem se takoj izkaže, da si ne more z njim nič pomagati v življenjskih stiskah.

—0—

ŠTUDIJSKI DNEVI V DRAGI

Kakor smo že poročali, pripravlja Društvo slovenskih izobražencev tudi letos študijske dneve v Dragi. Naprosili so nas za sporočilo, da se bodo letos pričela predavanja že v **soboto 30. avgusta in v nedeljo 31. avgusta**. Prvi september je tudi letos določen za izlete udeležencev. Prireditelji so sprejeli ta datum zato, da so se lahko zvrstile vse slovenske prireditve, ki so na programu v prvi polovici septembra.

V prihodnji številki bomo objavili program študijskih dni.

BASKI, WALEŽANI IN BRETONCI V BOJU ZA NEODVISNOST

(nadalj. z 2. strani)

konformistične in oportunistične do oblasti tradicionalnih držav in bolj svobodoljubne. Toge, centralistične velike države z ogromnim birokratskim aparatom, ki duši pobude od spodaj in nasproti katerim se zdi posameznik brezpomemben, začinjajo vzbujati odpor v mladih generacijah lastnih državnih narodov, kaj šele pri podložnih narodih in etničnih manjšinah. Manjše državne in samoupravne skupnosti postajajo zato — in to so tudi ugotovitve sociologov — vedno bolj privlačne, ker so bliže človeku.

Sodobno kmetijstvo

Po razstavi domačih vin v Zgoniku

V četrtek, 26. junija, so v društveni gostilni v Gabrovcu razdelili nagrade vinogradnikom iz zgoniške občine, katerih vina so dobila najvišje ocene na letošnji občinski vinski razstavi.

Prvo nagrado za črno vino je prejel Stanislav Colja - Samatorca 20, drugo nagrado Josip Perčič - Salež 43, tretjo pa Ivan Kralj - Samatorca 5. Prva nagrada za belo vino je šla v Salež 43 - Karel Stolfa, druga v Zgonik 19 - Ivan Kocman, tretja v Koludrovico 10 - Stojan Fabjan.

Za udeležbo na vseh dosedanjih vinskih razstavah so prejeli posebne nagrade Miroslav Žigon - Zgonik 36, Marija Doljak - Samatorca, Just Skrlj - Salež 44, Karelj Stubelj - Salež 49 in Karel Stolfa - Salež 46.

Pred razdeljevanjem nagrad je spregovoril župan, ki je pripomnil, da pomen razstave raste iz leta v leto. Tudi mi se strinjamo, da so vinske razstave pripomogle k ovrednotenju domačih vin, toda po našem mnenju obstaja nevarnost za bodoči uspeh razstave v tem, da ne prihaja več do predhodne izbire vin. Zadnja leta se redno dogaja, da nekaj slabih vin kvari splošni vtis, ki bi bil sicer mnogo boljši. Ni na mestu bojazen, da bi s selekcijo vin odvrnili nekatere vinogradnike od sodelovanja, poseb-

no v primeru, ko bi njihova vina zavrnila. Izkušnje v devinsko-nabrežinski občini kažejo, da je res obratno, saj jemljejo vinogradniki razstavo resno, kot tekmovanje, katerega pravila so za vse enaka. Dandanes pomeni vinogradniku sprejem hkrati možnost, da se njegovo vino še bolj uveljavi, posebno v primeru, da dobi nagrado. Povrh sestavljajo komisijo, ki izbira vina za razstavo, strokovnjaki in poznavci vin naše pokrajine. Njeno delo poteka v skladu s splošno priznanimi pravili ocenjevanja vin. Zato je kakovost vin tam, kjer prihaja do predhodne selekcije, višja in bolj izenačena kot drugod. Čas je torej, da se tudi v Zgoniku ponovno uvede predhodno izbiranje vin. Iste ugotovitve veljajo seveda za vinsko razstavo v Sv. Križu. Tudi tam se dogaja, da slaba vina morejo spraviti ob ugled resnost pobude, katere smisel in namen naj bi bil v tem, da bi pomagala ovrednotiti domača vina.

Ob razdeljevanju nagrad v Gabrovcu je govoril tudi izvedenec Pokrajinskega kmetijskega nadzorništva v Trstu dr. Vremec, ki se je po ugotovitvi, da bližina velikega mesta omogoča razmeroma lahko prodajo domačih kmetijskih pridelkov, dotaknil problema proizvodne preusmeritve, torej preustroja kmetijstva v tržaški pokrajini. Po njegovem, bi bilo treba težiti po smiselni specializaciji in iskanju novih organizacijskih oblik, ki naj še bolj okrepijo naše kmetijstvo. Posebna pozornost naj bi veljala družinam, ki so zaradi malega števila svojih članov preobremenjene. Dosti je primerov, ko se nekateri bavijo ob živinoreji istočasno tudi s cvetličarstvom, vinogradništvom in tudi vrtnarstvom. Nujno je, da pri tem trpi specializacija. Na letni odmor se sploh ne da misliti. Take družine naj bi poenostavile svojo proizvodnjo, in sicer tako, da bi oddale svojo živino v zadružni hlev. Seveda bo treba počakati, da se bo obnesel prvi zadružni hlev v tržaški pokrajini, ki ga mislijo zgraditi v devinsko-nabrežinski občini. Problem je, kako nadomestiti dnevne dohodke, ki jih daje živinoreja. To je mogoče, po besedah dr. Vremca, posebno s pomočjo rastlinjakov in na splošno pokritih kultur, ki se vedno bolj širijo tudi pri nas in ki prinašajo stalne in gotove dohodke. Te ugotovitve veljajo pred-

vsem za tiste, ki se izključno ukvarjajo s kmetijstvom.

Drugačen je položaj tistih, ki se s kmetijstvom ukvarjajo postransko. Teh je pri nas največ. Po splošni sodbi vseh strokovnjakov imajo tudi polkmeti lepe perspektive za bodočnost, saj tak način kmetovanja pomaga ustvariti boljše življenjske razmere in bolj uravnovešene družinske skupnosti. S postranskim dohodkom, ki ga daje to kmetijstvo, se pomaga krepiti socialna trdnost. Postransko kmetijstvo pa pri nas pomaga ohranjati kmečki sloj in posredno določeni življenjski stil, kajti — pomislimo samo na osmice, vinske razstave in na samo prisotnost kmečkega življa na vasi — s tem se v naše vasi prinašata živahnost in družabnost. Skratka, brez kmetijstva, bi naše vasi, naš Kras, ne bili tako zanimivi in prijazni, brez kmetovalcev bi prej ali slej postali sivo predmestje, ki ga ne bi poživilo niti kraško zelenje. Niti najmanj ne drži, da je kmetijstvo stvar starih ljudi. Dandanes je moč v čedalje večji meri ugotavljati, da se mnogi izmed moških, ki so srednjih let, nekako med 35. in 40. letom, potem ko so si ustvarili družino, vračajo k kmetijstvu. Tem kmetijstvo ne pomeni samo pametno in koristno izkoriščanje prostega časa, ampak tudi vir čednega postranskega dohodka. Vinogradništvo je naravnost idealno za tako postransko dejavnost, saj v nasprotju z drugimi vejami kmetijske dejavnosti, kupci sami hodijo k vinogradniku. Vino se z lahkoto prodaja. Ob koncu svojega govora je dr. Vremec omenil še deželni zakon za razvoj žlahtnih kultur, ki daje prispevke za ureditev novih vinogradov, za postavitev podpornih zidov, za gonilne in obdelovalne stroje itd. Vsa zadevna pojasnila daje Pokrajinsko kmetijsko nadzorništvo v Trstu.

NATEČAJ

Ministrstvo za javna dela je razpisalo natečaj za 47 mest podtajnika v staležu osebja pri civilnem tehničnem uradu (Genio civile). Potrebna je diploma višje srednje šole. Prošnje je treba nasloviti na: Ministero dei lavori pubblici - Direzione generale degli affari generali e del personale - Divisione 2.a - in to najkasneje do 24. avgusta t. l.

Zmagovalci natečaja bodo razmeščeni pri pokrajinskih uradih raznih dežel. Za našo deželo sta rezervirani dve mesti.

Uradni list št. 159 z dne 25.6.69.

Nogometni moštvi »Olimpija« (Ljubljana) in »Maribor« sta si zagotovili obstoj v prvi jugoslovanski ligi za prihodnjo sezono.

ŠPORT MED NAŠO MLADINO

Breg in Juventina v finalu

Odbojarska ekipa Brega je osvojila prvo mesto v svoji skupini promocijskega prvenstva. V zadnjem srečanju je gladko s 3:0 (10, 13, 12) odpravila tržaško ekipo VIS. Tekma ni bila na posebni tehnični višini, od časa do časa pa je bila vseeno privlačna in prepričljiva. S to zmago so se Brežani uvrstili v finale, kjer se bodo potegovali za prestop v D ligo.

Na promocijskem prvenstvu v Gorici je zmagala slovenska ekipa Juventina iz Štandreža. Mladi štandrežki odbojkarji so prišli do tega zavidljivega uspeha predvsem z izredno požrtvovalnostjo in voljo, velik del pa so doprinesli tudi zvesti navijači.

Zmaga Borovih mladink

Športno društvo Corridoni je organiziralo preteklo nedeljo v Šempetru ob Soči zanimiv ženski mladinski odbojarski turnir. Nastopile so ekipe Bora, Sokola in domači Corridoni. Goriški

AGI se povabilu ni odzval. Turnir so povsem prepričljivo osvojile Borovke, med katerimi sta se posebno izkazali Bezeljakova in državna reprezentantka Pernarčičeva. Prijetno pa je presenetila podajačica Hrovatinova, ki je povsem zadovoljivo opravila svoj prvi nastop v Borovi ekipi.

Rezultati: Sokol - Corridoni 2:1 (—12, 5, 16)
Bor - Sokol 2:0 (13, 8)
Bor - Corridoni 2:0 (4, 4)

Gaji ni uspelo

Preteklo nedeljo so bile v Padričah na sporedu finalne tekme ženskega promocijskega prvenstva. Za vstop v C ligo so se borile ekipe PAV iz Vidma, Edera iz Trsta, FARI iz Pordenona in domača Gaja.

Slovenskim dekletom ni uspel podvig napredovanja v C ligo, ker so morala v razburljivi tekmi priznati zmago bolje pripravljene ekipi PAV iz Vidma. Z zmago nad FARI so dekleta iz Padrič zasedla tretje mesto na končni lestvici.

ŽENA IN DOM

ODSTRANJEVANJE DLAK

Hočete biti mikavne tudi sedaj, ko ste zmanjšale na najmanjšo mero površino pokrite kože? Najprej pomislite, da ni nič bolj neokusnega, kot da obleka brez rokavov razkriva pod pazduho dlake, in da so vaše gole noge lepo poraščene. Zadostuje četrta ure pozornosti vašemu telesu in se boste brez skrbi lahko nadele dekoltirano obleko ali kopalni kostim. Za depiliranje telesa je najcenejša depilatorna krema, ki ima tudi to prednost, da odstranimo dlake lahko same doma, na dopustu ali na potovanju in da ni nevarnosti urezov in okužbe kot pri odstranjevanju z rezilom. Za dlake na obrazu tudi lahko kupimo depilatorno kremo, vendar je raje ne uporabljajte, ker je koža na obrazu veliko bolj občutljiva in lahko pride do neprijetnih reakcij. Če dlak ni preveč, jih raje populite s pinceto, prej pa tisto mesto dobro razkužite z alkoholom. Če je pa na obrazu dlak zelo veliko, je priporočljivo trajno odstranjevanje dlak v kaki kliniki ali v dobrem kozmetičnem salonu. Postopek je sicer dolgotrajen, malo boleč, daje pa lepe in trajne rezultate. Če pa spadate med tiste, ki se za depilacijo ne morejo odločiti, je še tale varianta: obelate si jih s peroksidom, ki ga lahko kupite v lekarni. Dlake bodo s časom postale tudi tanjše in zato še manj vidne.

In še nekaj za tiste, ki so pretirano suhe, pa bi rade pridobile na teži:

Recept za kuhanje povrtnine, po katerem kuhajo Kitajci že stoletja svojo zelenjavo, tako pripravljena je zelo okusna in še posebno primerna za suhe ljudi: Zrežite zelenjavo na majhne kose ali rezine in jo sprazhite v zelo vroči, težki ponvi, kamor ste zlile malo olja iz laških lešnikov. Nato vrzite do sesekljano zelenjavo v kadečo se juho ali čisto vodo. Lonec naj bo pokrit pet do deset minut, da bo sopara zmehčala zelenjavo; dodajte nato na skodelico zelenjave približno po žlico olja iz lešnikov, začinite z morsko soljo in drugimi začimbami po svojem okusu. Za to hitro kuhanje uporabljajte samo težko posodo.

Martina

RADIO TRST A

• NEDELJA, 6. julija, ob: 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša; 9.50 Glasba za kitaro; 10.00 Melachrinov orkester; 10.15 Poslušali boste; 10.45 V prazničnem tonu; 11.15 Oddaja za najmlajše; 12.00 Nabožna glasba; 12.15 Vera in naš čas; 12.30 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba z vsega sveta; 15.30 D. Ivanovič Fonvizin: »Brigadir«. Veseloigra; 17.05 Revija orkestror; 17.30 Plesna čajanka; 18.00 Simfonični koncert; 18.45 Bednarik: »Pratika«; 19.00 Garlandov jazz kvintet; 19.15 Sedem dni v svetu; 20.00 Sport; 20.30 Iz slovenske folklore; 21.00 Semenjš plošč; 22.00 Nedelja v športu; 22.10 Sodobna glasba.

• PONEDELJEK, 7. julija, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 11.50 Flavtist Bud Shank; 12.10 Pomenek s poslušavkami; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Car glasbenih umetnin; 17.35 Kaj bi rad videl in kam bi rad šel; 17.55 Kako in zakaj; 18.15 Umetnost; 19.10 Zbor »Monte Cauriol«; 19.10 Odvetnik za vsakogar; 19.20 Znanje melodije; 20.00 Športna tribuna; 20.35 S pesmijo okrog sveta; 21.00 Odlomki iz svetovnih romanov; 21.25 Romantične melodije; 22.00 Slovenski solisti. Pianist Aci Bertonecelj; Ramovš: Miniature; Matičič: Tri etude; 22.20 Zabavna glasba.

• 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 12.00 Bednarik: »Pratika«; 12.15 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Plošče za vas, pripravljiva Lovrečič - Novice iz sveta lahke glasbe; 18.15 Umetnost; 18.30 Kühnov mešani zbor iz Prage; 19.10 Dogodivščine iz vsega sveta; 19.25 Rendez-vous v Kurfürstendam v Berlinu; 19.45 Zbor »Vasilij Mirk«; 20.00 Šport; 20.35 Verdi: »Falstaff«, opera.

• SREDA, 9. julija, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 12.10 Najlepši trgi Italije; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Ansambli na Radiu Trst; 17.35 Rinaldo De Benedetti; Pionirji elektrike (9) »Galvani se zanima za elektriko žab«; 17.55 Ne vse, toda o vsem - rad. poljudna enciklopedija; 18.15 Umetnost; 18.30 Ljudske pesmi; 19.10 Higiena in zdravje; 19.15 Prijetne melodije; 20.00 Šport; 20.35 Simf. koncert. V odmoru (21.10) Za vašo knjižno polico. 21.55 Poje Barbara Streisand.

• ČETRTEK, 10. julija, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 12.00 Umetniki o sebi; 12.10 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Tržaški mandolinski ansambel; 17.20 Za mlade poslušavce: Razkuštrane pesmi; 17.35 Moj prosti čas; 17.55 Kako in zakaj; 18.15 Umetnost; 18.30 Sodobni slovenski skladatelji. Božič: Simfonija. Simf. orkester Slovenske filharmonije vodi avtor; 18.45 Kitarist Almeida; 19.10 Iz mitologije filma; 19.20 Motivi, ki vam ugajajo; 20.00 Šport; 20.35 Scanziani: »Aleksander«. Drama; 22.15 Kvarteti; 22.35 Zabavna glasba.

• PETEK, 11. julija, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 11.50 Trentač Berigan; 12.10 Kam v nedeljo; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Safredov orkester; 17.20 Za male poslušavce: Glasbeni mojstri; 17.35 Rinaldo De Benedetti; Pionirji elektrike (10) »Volta sestavi prvi električni člen«; 17.55 Naši športniki; 18.15 Umetnost; 18.30 Komorni koncert; 19.00 Otroci pojó; 19.10 Pesniški nazori; 19.20 Priljubljene melodije; 19.45 »Beri, beri rožmarin zeleni«; 20.00 Šport; 20.35 Gospodarstvo in delo; 20.50 Koncert operne glasbe; 22.00 Skladbe davnih dob. Madrigali Gesualda da Venosa; 22.10 Zabavna glasba.

• SOBOTA, 12. julija, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 12.10 Tone Penko: »Gozdni sadeži«; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.55 »Varna pot«; 16.05 V tričetrtinskem taktu; 16.45 Otrokov pravljčni svet; 17.20 Dialog - Cerkev v sodobnem svetu; 17.30 Za mlade poslušavce: Od šolskega nastopa do koncerta; 17.45 Moj prosti čas; 18.00 Ne vse, toda o vsem - rad. poljudna enciklopedija; 18.15 Umetnost; 18.30 Revija zborov z Goriskega; 18.50 Ansambel »Sambistas da Guanabara«; 19.20 Zabavali vas bodo; 20.00 Šport; 20.50 Tončka Curk: »Prekinjena slava«, radijska drama; 21.35 Vabilo na ples.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna »Graphis« Trst

Do humanizma brez humanizma?

(Nadalj. s 1. str.)

gesel, ki so lahko tudi kar najbolj smešna in nesmiselna, le da so dovolj glasna in agresivna; razkrivanje dozdevnih škandalov in prevar, ki so jih baje zakrivali demokratični predstavniki, surovo in nesramno obnašanje, atentati, poulične demonstracije s pretepi itd.

Nihče ne zanika, da izhaja današnje kontestiranje študentske mladine delno tudi iz upravičenih vzrokov, predvsem iz razočaranja zaradi klavrne nesposobnosti, nemoči ali tudi zanikrnosti demokratičnih držav, da bi rešile osnovne probleme, in zaradi protislovij in skrotovičenosti današnje družbe, ki se vse preveč obotavlja, da bi vzela na znanje vse tisto, kar izhaja iz neznansko naglega znanstvenega in tehnološkega razvoja v svetu. Toda upanje, da je mogoče vse te slabe strani današnjega sveta odpraviti in rešiti vsa protislovja današnje družbe z globalno, totalno, anarhoidno revolucijo, ki naj pomeže z vsem ustaljenim, pomeni nevarno iluzijo. To pomeni idealistično vero v možnost, da je mogoče s tako vesoljno internacionalistično nasilno revolucijo odpraviti vse zlo s sveta in ustvariti nekak raj na zemlji, v katerem ne bo več nobenega izkoriščanja, nobenega suženjstva, nobenih družbenih nenakosti in protislovij, nobenih nasprotujočih si interesov in nobenih razlik in nasprotij med družbenimi plastmi, narodi in rasami.

ZEMELJSKI RAJ JE UTOPIJA

Ta zemeljski raj bo ostal vedno utopija. Zato tisti, ki se ženejo zanj, obračajo hrbet resničnosti in se vdajajo prividom. Obratati hrbet resničnosti pa je vedno nevarno. To vodi vedno v totalitarizme. Drveti za idealom brez ozira na stvarnost vodi do tega, da pridigarji takega ideala kmalu izgube tla pod nogami in da jim postane ideal ljubši od ljudi, katere naj bi s svojim idealom

osrečili. Zelo dobro je znano, da so se vsi totalitarizmi tega stoletja rodili v glavah doslednih idealistov, ki so hoteli preobraziti svet in osrečiti bodisi delavski razred in z njim vse človeštvo bodisi svoj narod in svojo raso ter obraniti Evropo pred dozdevnimi sovražniki in izkoriščevalci na Vzhodu in Zahodu. Vsak pretiran idealizem, pa naj izhaja iz še tako globokega razočaranja, se izrodi v totalitarne gibanje, če ne računa z resničnostjo in če neha videti v človeku predvsem človeka, ne pa le sovražnika ali pristaša.

NE POZNAJO HUMANOSTI

Današnji »kontestatorji« so nevarno blizu takšnemu totalitarizmu. Hočejo svet, v katerem naj bi dokončno in popolno zavladal humanizem, toda sami takega humanizma ne poznajo. Če bi bili humani, bi ne žalili in poniževali starega filozofa, ki je moral že enkrat bežati pred totalitarci, bi se ne posluževali nasilja, bi ne pridigali sovraštvo in gverile, bi ne pridigali stapljanja narodov, pri katerem bi se morali seveda najprej stopiti maloštevilnejši narodi (in pri tem bi gotovo tudi ostalo). Kdo more jamčiti, da bi se Cohn Bendit ali Rudi Dutschke ne spremenila v nova okrutna diktatorja, ki bi v imenu svojih idealov, svojega privida zemeljskega raja, pokončavala množice ljudi, če bi jima bilo dano zmagati? Danes jih lahko le ponižujeta, pretepata ali mečeta vanje gnila jajca. A verjetno bi se ne omejila na to.

Pot do reševanja vseh hudih problemov, ki mučijo današnji svet, vodi samo preko študija teh problemov in vztrajnega, potrpežljivega dela za njihovo najboljšo rešitev, ne pa s skandiranjem gesel in vihtenjem gorjač ter z gnilimi jajci. Za seboj imamo že preveč izkušenj, da bi še mogli kaj takega verjeti.

SLOVENSKI PRIMORSKI KOLEDARJI

Bibliografijo sestavil in uvodno študijo napisal MARIJAN BRECELJ ■ 22 ■

1941	mando »Adria«.) [B. t.] 32. str. + ovoj. 24 x 17. Ilustr.	184
LETOPIS Južnoameriških Slovencev. Anuario de los eslovenos en Sud America. Za leto 1941. Koledar. Letnik II. Año. Uredil Andrej Škrbec. Buenos Aires. Samozaložba. (Tiskarna Olsiewicz José) 1941. 192 + (II ovoj.) str. 19,8 x 14,4. Ilustr.		185
1942	181	
VEDEŽ. Splošni žepni koledar za leto 1942-XX. Letnik XXIII. (Trieste. Libreria - Cartoleria Stoka. Tipografia Consorziale 1941-XX.) 120 (XXX) str. 13 x 9,3.		186
1944	187	
KOLENDAR za leto 1944. (Uredila Albert Drašček in Franc Birska.) Buenos Aires. Izdali društvi D. [elavsko] K. [ulturno] D.[ruštvo] »Ljudski oder« in S. [lovensko] P.[rosvetno] D.[ruštvo] »Ivan Cankar«. José Olsiewicz. 106 str. + 6. str. + ovoj. 25 x 18,2. Ilustr.		188
MALI koledar za Primorje 1944. (Zaglavja za mesece narisal Jože Beranek.) [B. k.] (Kom-		189
		(dalje)